

TRƯỜNG ĐẠI HỌC MỎ - ĐỊA CHẤT

HỘI NGHỊ KHOA HỌC

**GIÁO DỤC QUỐC PHÒNG VÀ AN NINH
VỚI PHÁT TRIỂN BỀN VỮNG
(DSSD 2024)**

NHÀ XUẤT BẢN GIAO THÔNG VẬN TẢI

MỤC LỤC

1. TẦM QUAN TRỌNG CỦA GIÁO DỤC QUỐC PHÒNG VÀ AN NINH TRONG SỰ NGHIỆP XÂY DỰNG VÀ BẢO VỆ TỔ QUỐC HIỆN NAY Đại tá Phạm Quốc Đảm	1
2. NÂNG CAO CHẤT LƯỢNG GIÁO DỤC QUỐC PHÒNG VÀ AN NINH CHO HỌC SINH, SINH VIÊN TRONG TÌNH HÌNH MỚI PGS. TS Phan Trọng Hào	5
3. GIÁO DỤC LÒNG YÊU NƯỚC TRONG GIẢNG DẠY GIÁO DỤC QUỐC PHÒNG VÀ AN NINH CHO SINH VIÊN TRƯỜNG ĐẠI HỌC MỎ - ĐỊA CHẤT HIỆN NAY Đại tá Phạm Quốc Đảm	14
4. MỘT SỐ GIẢI PHÁP CHỦ YẾU NÂNG CAO CHẤT LƯỢNG HỌC TẬP CÁC MÔN QUÂN SỰ CHUNG TRONG CHƯƠNG TRÌNH GIÁO DỤC QUỐC PHÒNG VÀ AN NINH CHO SINH VIÊN Đại tá. PGS.TS Phạm Quang Tạo	22
5. CHIẾN TRANH NHÂN DÂN - NỘI DUNG CƠ BẢN CỦA VĂN HÓA QUÂN SỰ VIỆT NAM TS. Trần Thị Phúc An	29
6. MỘT SỐ GIẢI PHÁP ĐẨY MẠNH HOẠT ĐỘNG NGHIÊN CỨU KHOA HỌC CỦA GIẢNG VIÊN Ở CƠ SỞ GIÁO DỤC QUỐC PHÒNG VÀ AN NINH CHO SINH VIÊN HIỆN NAY Thượng tá. ThS Nguyễn Tăng Liêm	38
7. DẤU HIỆU NHẬN BIẾT VÀ CÁCH XỬ LÝ MỘT SỐ HÀNH VI VI PHẠM KỶ LUẬT, TÂM LÝ BẤT THƯỜNG CỦA SINH VIÊN TRONG THỜI GIAN HỌC TẬP MÔN HỌC GIÁO DỤC QUỐC PHÒNG VÀ AN NINH Ở TRƯỜNG ĐẠI HỌC MỎ - ĐỊA CHẤT Trung tá. ThS Ngô Văn Dương	45
8. GIẢI PHÁP NÂNG CAO CHẤT LƯỢNG QUẢN LÝ SINH VIÊN TRONG NGÀY NGHỈ, GIỜ NGHỈ TẠI CƠ SỞ GIÁO DỤC QUỐC PHÒNG VÀ AN NINH TẠI TRƯỜNG ĐẠI HỌC MỎ - ĐỊA CHẤT Thượng tá. ThS Vũ Quang Hay	53
9. VẬN DỤNG CÁC PHƯƠNG PHÁP DẠY HỌC GIÁO DỤC QUỐC PHÒNG VÀ AN NINH TRONG GIẢNG DẠY, GÓP PHẦN NÂNG CAO CHẤT LƯỢNG GIÁO DỤC VÀ ĐÀO TẠO Ở CÁC CƠ SỞ GIÁO DỤC QUỐC PHÒNG VÀ AN NINH Thượng tá. ThS Trần Thanh Hanh	60
10. NÂNG CAO Ý THỨC QUỐC PHÒNG, AN NINH CỦA SINH VIÊN Ở CÁC TRƯỜNG ĐẠI HỌC, ĐÁP ỨNG YÊU CẦU BẢO VỆ TỔ QUỐC TRONG TÌNH HÌNH MỚI Trung tá. ThS Kiều Văn Hạnh, Thiếu tá Lê Khắc Thủy	69
11. ĐỔI MỚI PHƯƠNG PHÁP DẠY HỌC CHO ĐỐI TƯỢNG BỒI DƯỠNG KIẾN THỨC QUỐC PHÒNG VÀ AN NINH Ở NHÀ TRƯỞNG QUÂN ĐỘI THEO HƯỚNG PHÁT TRIỂN NĂNG LỰC NGƯỜI HỌC Thượng úy Ngô Nguyên Khánh	78

CHIẾN TRANH NHÂN DÂN - NỘI DUNG CƠ BẢN CỦA VĂN HÓA QUÂN SỰ VIỆT NAM

TS. Trần Thị Phúc An*

Tóm tắt: Nói đến lịch sử dân tộc Việt Nam không chỉ nói đến di sản văn hóa phản ánh cuộc sống lao động sản xuất, sự sáng tạo phong phú về đời sống tinh thần, cách thức độc đáo trong tổ chức cộng đồng xã hội... mà còn phải nói đến di sản văn hóa phản ánh sự nghiệp đấu tranh bền bỉ của người dân Việt Nam chống lại chính sách đồng hóa của ngoại bang, cũng như sự nghiệp đấu tranh vũ trang chống lại nhiều đội quân xâm lược hùng mạnh. Bài viết làm rõ, chiến tranh nhân dân chính là một trong những nét văn hóa đặc sắc của nghệ thuật thắng giặc bằng sức mạnh tổng hợp của toàn dân tộc; là cuộc chiến tranh toàn dân, toàn diện, lấy lực lượng vũ trang nhân dân làm nòng cốt để bảo vệ vững chắc Tổ quốc Việt Nam xã hội chủ nghĩa.

Từ khóa: chiến tranh nhân dân, văn hóa quân sự, Việt Nam.

1. ĐẶT VẤN ĐỀ

Xuyên suốt quá trình lịch sử, ở mọi phương diện tổ chức và hoạt động quân sự của người Việt về cơ bản đều thuộc về hình thái quân sự giữ nước. Vì thế người Việt một mặt định hình, giữ gìn và tôn tạo cái tâm thể chân - thiện - mỹ trong quân sự để không ngừng tự lớn lên về giá trị, mặt khác sáng tạo nên hệ giá trị văn hóa đặc sắc tiêu biểu cho phẩm chất, cốt cách, khí phách và tâm hồn Việt Nam, tạo nên sức sống bất diệt của dân tộc trước những thử thách cam go, nghiệt ngã. Có thể nói, văn hóa quân sự Việt Nam vừa là sản phẩm, vừa là động lực mạnh mẽ của sự nghiệp giữ nước, là nền tảng căn bản của mọi phương diện tổ chức và hoạt động quân sự.

Chiến tranh nhân dân là cuộc chiến tranh toàn dân, toàn diện, lấy lực lượng vũ trang nhân dân làm nòng cốt nhằm bảo vệ độc lập, chủ quyền, thống nhất, toàn vẹn lãnh thổ của Tổ quốc và bảo vệ nhân dân, Đảng, Nhà nước, chế độ xã hội chủ nghĩa¹. Chiến tranh nhân dân thể hiện truyền thống yêu nước, tinh thần đoàn kết, tinh thần sẵn sàng xả thân đấu tranh vì nền độc lập và toàn vẹn lãnh thổ của đất nước; khát vọng, ý chí của nhân dân trong quyết tâm xây dựng và bảo vệ Tổ quốc... Đó cũng là một trong những nội dung cơ bản của văn hóa quân sự Việt Nam - văn hóa giữ nước.

* Khoa Lý luận chính trị - Trường Đại học Mở - Địa chất.

¹ Quốc hội (2018), *Luật Quốc phòng*, Luật số: 22/2018/QH14, Khoản 4 Điều 2.

2. NỘI DUNG

2.1. Chiến tranh nhân dân - nét văn hóa đặc sắc của nghệ thuật thắng giặc bằng sức mạnh tổng hợp của toàn dân tộc

Nói đến văn hóa là nói đến vai trò chủ thể của con người trong quá trình tiến hành thắng lợi các cuộc chiến tranh chống ngoại xâm, về thực chất là quá trình từng bước hoàn thiện việc sử dụng trí tuệ quân sự của người Việt Nam trong văn hóa giữ nước bằng đấu tranh vũ trang. Đó là quá trình dám đánh và quyết đánh để rồi biết đánh và biết thắng hầu hết các đạo quân xâm lược hùng mạnh từ các thế lực phong kiến phương Bắc đến các thế lực tư bản, đế quốc phương Tây. Quá trình chiến đấu và chiến thắng như vậy trong hàng ngàn năm, văn hóa quân sự Việt Nam đã sử dụng một loại hình đấu tranh vũ trang rất độc đáo đó là chiến tranh nhân dân. Nắm vững vai trò của quần chúng nhân dân trong lịch sử, đồng thời am hiểu sâu sắc truyền thống kinh nghiệm đấu tranh chống ngoại xâm của dân tộc, Chủ tịch Hồ Chí Minh đã xác định vai trò quyết định của nhân dân trong đấu tranh giành chính quyền cũng như trong chiến tranh giải phóng dân tộc, bảo vệ Tổ quốc. Người cho rằng, các cuộc chiến tranh chống ngoại xâm của Việt Nam đều là chiến tranh nhân dân. Đó là sự tham gia của toàn dân trên cơ sở tự giác, có tổ chức lãnh đạo theo đường lối chính trị đúng đắn.

Chiến tranh nhân dân thực chất là đề cao vai trò của quần chúng, của nhân dân trong chiến tranh, theo quan điểm *toàn dân đánh giặc*. Cơ sở văn hóa của nghệ thuật quân sự *toàn dân đánh giặc* bắt nguồn từ tinh thần yêu nước nồng nàn, chí căm thù giặc sâu sắc, sự kiên cường, bất khuất, tính cố kết cộng đồng của dân tộc Việt Nam. Chủ tịch Hồ Chí Minh viết: “Bất kỳ đàn ông, đàn bà, bất kỳ người già, người trẻ, không chia tôn giáo, đảng phái, dân tộc. Hễ là người Việt Nam thì phải đứng lên đánh thực dân Pháp để cứu Tổ quốc. Ai có súng dùng súng. Ai có gươm dùng gươm, không có gươm thì dùng cuốc, thuổng, gậy gộc. Ai cũng phải ra sức chống thực dân Pháp cứu nước”². Sở dĩ người dân Việt Nam đã chiến thắng hầu hết các cuộc chiến tranh xâm lược của các thế lực ngoại bang là bởi vì mỗi khi Tổ quốc bị lâm nguy, tất cả mọi người dân, không phân biệt trẻ, già, nam nữ, giai cấp, tôn giáo... đều tham gia giết giặc, cứu nước và chính họ đã biến cuộc chiến tranh chính nghĩa thành chiến tranh nhân dân. Chiến tranh nhân dân không chỉ giành và giữ độc lập dân tộc, mà còn đem lại lợi ích trực tiếp, căn bản, lâu dài, giải phóng nhân dân lao động khỏi áp bức, bóc lột, đem lại tự do, hạnh phúc cho nhân dân. Bởi vì: “Toàn dân Việt Nam chỉ có một lòng: Quyết không làm nô lệ,

Chỉ có một chí: Quyết không chịu mất nước,

Chỉ có một mục đích: Quyết kháng chiến để tranh thủ thống nhất và độc lập cho Tổ quốc”³.

² Hồ Chí Minh (2011), *Toàn tập*, Tập 4, Nxb. Chính trị quốc gia, Hà Nội, tr.534.

³ Hồ Chí Minh (2011), *Toàn tập*, Tập 5, Nxb. Chính trị quốc gia, Hà Nội, tr.178-179.

Đặc biệt chú trọng phát triển lý luận, nghiên cứu những vấn đề mới về chiến tranh nhân dân trong thời đại Cách mạng công nghiệp lần thứ tư. Chuẩn bị mọi điều kiện thực tiễn, xây dựng đất nước vững mạnh về mọi mặt, sẵn sàng chuyển sang tác chiến khi có chiến tranh. Chăm lo xây dựng quân đội nhân dân cách mạng, chính quy, tinh nhuệ, từng bước hiện đại, lấy xây dựng chính trị làm cơ sở. Từ đó, tạo nền tảng vững chắc để giành thắng lợi trong thực hiện nhiệm vụ phòng, chống “diễn biến hòa bình”, bạo loạn lật đổ, chiến tranh kiểu mới của các thế lực thù địch, phản động.

3. KẾT LUẬN

Cội nguồn sâu xa của những chiến công hiển hách chống ngoại xâm, những kỳ tích đã đi vào lịch sử huyền thoại của dân tộc cũng như trí thông minh, tài sáng tạo của con người Việt Nam trong lao động dựng nước và phát triển đất nước chính là văn hóa. Sự nghiệp bảo vệ, giải phóng đất nước rõ ràng không chỉ là sự nghiệp chiến đấu, hy sinh dũng cảm và tài trí quân sự độc đáo, mà còn là sự nghiệp xây dựng và phát triển văn hóa của toàn dân tộc. Do vậy, cần “Phát huy sức mạnh đại đoàn kết toàn dân tộc, dân chủ xã hội chủ nghĩa và quyền làm chủ của nhân dân... Mọi hoạt động của hệ thống chính trị, của cán bộ, đảng viên, công chức, viên chức phải phục vụ lợi ích của nhân dân. Giải quyết hài hòa các quan hệ lợi ích trong xã hội; bảo vệ quyền và lợi ích hợp pháp, chính đáng của nhân dân; không ngừng cải thiện, nâng cao đời sống vật chất và tinh thần của nhân dân”¹¹.

TÀI LIỆU THAM KHẢO

1. Đảng Cộng sản Việt Nam (2001), *Văn kiện Đảng toàn tập*, tập 15, Nxb. Chính trị quốc gia, Hà Nội.
2. Đảng Cộng sản Việt Nam (2021), *Văn kiện Đại hội đại biểu toàn quốc lần thứ XIII*, tập I, Nxb. Chính trị quốc gia - Sự thật, Hà Nội.
3. Hồ Chí Minh (2011), *Toàn tập*, Tập 4, Nxb. Chính trị quốc gia, Hà Nội.
4. Hồ Chí Minh (2011), *Toàn tập*, Tập 5, Nxb. Chính trị quốc gia, Hà Nội.
5. Hồ Chí Minh (2011), *Toàn tập*, Tập 15, Nxb. Chính trị quốc gia, Hà Nội.
6. Phim tài liệu: Indo China People's War in Colour. History Channel, tập 2.
7. Quốc hội (2018), *Luật Quốc phòng*, Luật số: 22/2018/QH14.
8. Robert S. Mc Namara (1995), *Nhìn lại quá khứ, Tàn thảm kịch và những bài học về Việt Nam*, Nxb. Chính trị quốc gia, Hà Nội.

¹¹ Đảng Cộng sản Việt Nam (2021), *Văn kiện Đại hội Đại biểu toàn quốc lần thứ XIII*, tập I, Nxb. Chính trị quốc gia Sự thật, Hà Nội, tr.165-166.

NHÀ XUẤT BẢN GIAO THÔNG VẬN TẢI

Địa chỉ: Số 8 phố Tăng Bạt Hổ, phường Phạm Đình Hổ, quận Hai Bà Trưng, TP. Hà Nội

ĐT: 024.39423346 - 024.39424620 * Fax: 024.38224784

Website: www.nxbgtvt.vn * Email: nxbgtvt@fpt.vn

CHỊU TRÁCH NHIỆM XUẤT BẢN, NỘI DUNG:

GIÁM ĐỐC - TỔNG BIÊN TẬP:

Nguyễn Minh Nhật

BIÊN TẬP:

Dương Hồng Hạnh

THIẾT KẾ:

Phương Linh

ĐỐI TÁC LIÊN KẾT XUẤT BẢN:

Trường Đại học Mỏ - Địa chất

In 100 cuốn khổ 19 x 27cm tại Công ty TNHH Art decor Việt Nam.

Địa chỉ: số nhà 5A, ngách 158/168 phố Ngọc Hà, phường Ngọc Hà, quận Ba Đình, thành phố Hà Nội.

Số xác nhận đăng ký xuất bản: 1944-2024/CXBIPH/1-51/GTVT.

Mã số sách tiêu chuẩn quốc tế - ISBN: 978-604-76-2954-1

Quyết định xuất bản số: LK/QĐ-XBGT ngày 18 tháng 12 năm

2024. In xong và nộp lưu chiểu năm 2024.